

הפסרת מקץ במלכים סימן ג'

יִקַּץ שְׁלֹמֹה וְהָגָה הַלֵּלִים יִבְרָא יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲמֵד | לִפְנֵי | אֵרוֹן בְּרִית־אֲדֹנָי וַיַּעַד עֲלוֹת
 וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכַד־עַבְדָּיו : אִז תִּבְאֲנָה שְׁמַיִם נְשִׁים וְנוֹת אֶל־
 הַמֶּלֶךְ וְתַעֲמִדְנָה לִפְנָיו : וְתֹאמַר הָאִשָּׁה הָאֶחָת בֵּי אֲדֹנָי אֲנִי וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת יִשְׁבֶּת
 בְּבֵית אַחַד וְאֶלֶךְ עִמָּה בְּבֵית : וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְיָדָתִי וַתֵּלֶךְ גַּם־הָאִשָּׁה הַזֹּאת
 וְאֶנְחֵנו יַחַד וְאִירֹד אִתָּנוּ בְּבֵית וּזְלָתִי שְׁתִּימֵם־אֲנַחְנוּ בְּבֵית : וַיָּמַת בְּיַד־הָאִשָּׁה הַזֹּאת
 לַיְקָה אֲשֶׁר שָׁכְבָה עִלָּיו : וְתִקַּם בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה וְתִקַּח אֶת־בְּנֵי מֵאֲצִלִּי וְאִמְתָּה יִשְׁנָה
 וְתִשְׁכַּבְתֶּיהוּ בְּחִיקָה וְתִתְּבִנָה הַסֵּת הַשְּׂכִיבָה בְּחִיקָי : וְאִקַּם בְּבִקְר לְהַיְיִק אֶת־בְּנֵי
 וְהַזְדַּמַּת וְאֶתְבַּנְּנָן אֵלָיו בְּבִקְר וְהָגָה לֹא־הָיָה בְנֵי אֲשֶׁר יָדָתִי : וְתֹאמַר הָאִשָּׁה
 הָאֶחָת לֹא כִי בְנֵי הָיוּ וּבְנָה הַסֵּת וְזֹאת אִמְרַת לֹא כִי בְנָה הַסֵּת וּבְנֵי הָיוּ וְתִדְבַרְנָה

פירוש מהאון מלבים

ויקץ שלמה והנה הללים ר"ל כי עד עתה נדמה לו
 הכל כחלום נעשה כחקין עד שנהעירו
 משנת ראה כי היום זה בחלום הנבואי וכבר הכריז
 מהר"א לכאז שזו היתה מראה גמורה נבואית, לא
 כלתה הרמב"ם גמורה שכתב שגמלה לא השיג
 כנבואה, שיי"ש כחורך, וכן נבחרתי ואלה כשירום
 שיר השירים שעל המראה הזאת הוצר הכור הרמז
 שמיילי בו אין נפש גמלה דרשה את החכמה כדרך
 השיון, ותקנש להשיג דרכיה כדרך הנבואי שמתגי
 מן הקודם אל המחורר הגבש פתחויות שגוף
 ישקני מנשיות פיוה משכני אחריו נרזח, וה'
 מלא שאלחו כמ"ס הכיאי אל בית היין: או תבאנה,
 הקרה ה' לפניו משפט שיחכרר ממנו כי מלא ה' שאלחו
 וסמיהו: אמת: ואנחנו יחדו ר"ל כל החשב שאלו
 יושבות בבית אחד כל אחד נחדר כפני עמלו כי
 אהנו יחדו ואנו ור אהנו נחדר קלנו סס, מוסיק
 וולתי שתיים ואננו בכל הבית כל דר ר"ל
 וולתי אף בית החדרים: ותקח את בני מאצלי
 גם זה לראיה כי אין בנה המת כי אחר שמימת
 הילד היה על ידי ששכנה עליו והו' (כי כן הכירה
 בו שזה שפת שמימת), ונגזל אל, היה מונח בחיקה כדי
 אצלה, ורק היא השכיבתו בחיקה כדי ששקנה
 שמימת: אמת: ואקום בבקר, ואתבונן אליו
 בבקר ר"ל שחויף בבקר התנונה שלא היה בנה,
 על האמר ששחנה מתמת מיתה כי ראה חויף,
 והמיסה והנה לא היה בני אשר ילדתי, א'
 שהכירה שליו בנה, כן אשר ילדתי כי בנה נולד
 שלמה מימי קודם, והכירה עזה המת הוא נולד עתה
 שכבר יוכר הגולד עתה מן כן שלמה מימי, והנה
 עקר עקנתה סמכה ע"מ שאלמה שהכירה שמתת איו
 בנה, ולא אמרה גם כן שמכרת שחיו סוף בנה, כי
 ע"י אלו עיניה היו דומים כפרטמיסיס, אבל
 ממה שהכירה שמתת משונה מנהה הו מבוחר
 שחיו סוף בנה, כי מי עשה לו זה להחליף את בנה
 אם לא נכרעה אחר שאלו ור למס ככל הבית, וגם
 ח"ל שגא גכח מחקן והחליף, כי לא ידע איש מן
 המון שילדו עש"י הקדמה ופסלה דבריה ואל עמה
 בבית, ויהי ביום השלישי ותרל נה האשה
 הזאת ואננו יחדו ר"ל שלא כל נלס איש מן המון
 ולא ידע אדם כדבר: ותאמר האשה האחרת לא כי
 בני החי ובנך המת וזאת אימרת לא כי בנך

אברבנאל

ויקץ שלמה וגו' כבר כתבתי שתיים שלמה בחלום כל
 כך עשוק שחיה נוסח לו כאלו כל הדברים הם
 ה' בהקץ ולא ידע ולא הכיר אותם בחלום כי אם
 בהקיצו, והרמב"ם פירש שיקץ פרעה והנה הלום
 עשיר על מסתו מקץ חלום כזה שראה ולא חלם עוד
 ואמר זה החלום על מה שנכתב בספר השני כי חלום
 שחלום אחריו חלום אחד מבינו אחר בווד שנתו אינו
 מתקיים ולכן אמר כי כאשר הקיץ הנהיח חלום אחד
 עד הבקר משתא מתריש על מה שראה לפי שלא היה
 עדיין יודע אופן הנבואה כמו שנזכר בשמואל הנביא או
 שהגיד הקיץ שלא שבת דבר מכל מה שראה אבל
 כאשר חקצו היה החלום הנבואי לפניו בשינוי וחמטו
 ואו ברעיון שהוא חלום נבואי בא אל אהל ה' ויעש
 לפניו ארון הברית ויעל עולות ויעש להנחת
 ולשבת להחליל בתשבותיה על אשר הגדיל לעשות פני
 המהרס בחששו ע"י רוח נבואתו והשלימו בכל מיני
 הודיעות והחכמות ועשה שמימה לכל עבדיו בשמחה
 ובפוב לבב מה שלא עשה בעת המלכות ולפי שהיה
 פעלת החכמה אשר קנה בניו דבר גדול מהמלכות
 אשר ירש מאביו ולהעיר על שפע החכמות ספר הכתוב
 שסיד באותו היום קרת שבאו שתי נשים וזנת אל
 המלך לפי שהקרה השם לפני הנסיון הזה לדורות על
 הכחתי כי הן היו נשים וזנת אשר אין בהן בושח וכלמדת
 ומצח אשה וזנת היה לכל אחת מהן והיו מצות פניהן
 באסור כל אחת מהן בני ותו ובנך המת וקצו יד
 המלך להנני העניו והכיר אחתו הדבר מתוך דבריהן
 ולאמת הדין חספסם, וספר הכתוב שחיה באו אל
 המלך התנונה לפניו ר"ל ששם היות שחיה ראי אמת
 שהלכת לפני בני דיניו שרי האלק אשר לחן וחס אחר
 החקירה יביאו הדבר הקשה לפני המלך או לפני דין
 הגדול כמו שצותה התורה, הנה הנשים האלה לא עשו
 כן אבל עוד בתחילה באו לפני המלך ותעמונה לפניו
 ולא לפני ב"ד אחר שבעבור זה היה יותר נקל למלך
 להכשיל בדבר חספסם לפי שלא נעשה עדיין עליו חקירה
 ודרישה ואע"פ כי אין ורעמון בבית, והנה האשה
 אם הילד התי נבעה ראשונה אמרה לפני המלך כי אדוני
 אני והאשה וגו' ואין פה יאדוני מלשון תנונה כמו
 שפירשו המפרשים אבל ענינו כי ראי שתיים לב לשמוע
 שפניה אדוני כי משל מרה לי על בני שואת רצתה לקחו
 כפרתו והנה אסר שחיו שתיין בבית אחד שולדת היא
 ראשונה בבית שלשה ימים, ואו ילדה תאשה אחרת
 ולא ח"י שם עדים כי אין ורעמון בבית, לפי שהשבת
 שאולי המלך בחכמת יכיר בניו הילדים כי הוא אשר
 נולד ראשונה שלשת ימים וכות יתגלה האמת אשר שלא
 ור משם עדים להיודו גם אמרה שמת בן האשה האחרת
 לילה שאמו מנזר שנתה, שבתה עליו והסתתרו בלילה
 פתאום ולא קדמו תלי כי אילו קדמו תלי מה ח"ל באמת
 הנשים לבקרו והיו סכירות ח"ל אשר שכבת עליו ר"ל מה
 שהאשה התיא סכובר השניה השקונה אשר ה' פה
 שכבת על הילד בנה והעטיס עליו והמטו וכאשר
 הדיניש כמימת לידת קסם בעד לילה ח"ל את הילד הסת
 ולקחה את הילד התי סאצל אמו בהיותה יושבת ולא
 הדיניש בדבר והשכיבו הבן הסת בחיקת וכאשר
 בצורתו הבורר שלא היה בנה, ולכן היתה שאלמה
 ובקשתה באת המלך שיתן לו את הבן שחיו שראו בנה, וספר
 הכתוב שחיה הנבונה היתה אחרת בדבריהם כמו
 מן הכשל ביהוה ויהיה סתתה לו ואמרה לבד לא כי בני
 ששעלה האחרת כי אם למשן בעצם הדין בלבד ובוה דברו
 שתיין לפני המלך, ושעו לשלוש מעותיהן כסנתג בעלי
 הדינים